

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 16 fill. Többszöri közlésnél árkedezmény. Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor. 60 fill. bélyeggel együtt.

A kongresszusból.

A főrendiház diszes ülési terme ez idő szerint nem a mágnások, hanem a kath. autonómiai képviselők tárgyalásaitól hangos. Az elnöki szék fölött felállított nagy képről, mely Munkácsy honfoglalását ábrázolja mesterileg, a hódolókat fogadó Árpád, mintha le-letekintene az alatta mozgó sok főre, azok késő ivadékaikra, akik az általa meghódított földet, magyar hazává, királysággá szervezték, a tanácskozó katolikusokra. A magyar országgyűlés ezen házában ez a két tényező, az egyik képen, a másik eleven, mozgó alakban, nagy történeti és alkotmányjogi emléket idéz vissza az emlékezetbe, a hazának dicsőséges multját.

Tárgyalásainkat szinte váratlan, szelid hangulat jellemzi; olyan az, mint a tárgyalás alatt lévő autonómiai többségi és kisebbségi javaslat. A mint a kisebbségi javaslat inkább csak bővített kiadása a többségének s nem valami radikális, tekintélynek neki rohanó elvek hangoztatása, olyanok a beszédek is. Komolyak, katolikus szelleműek, egyben azonban versenyeznek egymással, a katolikusok jogainak a kormányval szemben való hangoztatásában.

Kedden nagy értekezlettel kezdtük,

az volt eddig a legélénkebb; kissé erősebb kifakadásokra fakasztotta a szónokokat az a körülmény, hogy gróf Szapáry elnök előadván a tárgyalás követendő módját, elárulta, hogy ismét van valami különös tervök a felsőbbeknek a kongresszus elhalasztására. Azt ajánlotta ugyanis, hogy tárgyaljuk le a javaslatokat általánosságban és mikor ez meglesz, küldjünk ki egy bizottságot, mely a kormánytól és a püspöki kartól megtudakolja, mit akarnak engedni az autonómiának.

Ez bizony felizgatott kissé. Hát két év alatt nem volt idejük ez irányban nyilatkozni? Egmás után fölkeltek Ugron Gábor, Gyórfy Gyula, Rakovszky István és kissé élesebben mentek neki a püspöki karnak is, melyből nyolcan voltak jelen. Persze mikor a kongresszus három legjobb szónoka amúgy képviselői módon kezd szincerizálni, ahhoz nemcsak a katolikusok között, de a főrendiházban sincsenek hozzászokva. Közbe Horánszky Nándor, a jövő belügyminiszter is Szapáry tervét támogatta, ami csak nyilvánvalóbbá tette, hogy a propositió alatt a kormány terve lappang. A szándék az volt, hogy az általános tárgyalás után re infecta haza küldenek bennünket; amiből az a képtelen helyzet támadna, hogy részletes tár-

gyalás nélkül az illetékes tényezők a kongresszus megállapodásait nem ismerhetvén, a javaslatokról nem is nyilatkozhatnának s így az általok felállított elvek szerint akár új javaslatokat kellene ismét készíttetni, a mi a dolognak igen okosan kieszelt elodázása, akár ad graecas calendas.

Hát egészen igazolt volt a szónokok kifakadása, a minek persze súlyt adott az, hogy ilyen gyakorlott parlamentérek veték fel a keztyűt. Mondhatom, hogy előtünk eléggé szokatlan volt ez. Ugron veséig ható férfias őszintesége, Gyórfy finom, de rettenetesen szúró metszései, Rakovszky meséje a bujkálóról, olyan hangok, a minőket püspökeink szemtől szembe nem igen hallottak még.

Csernoch képviselő erre szemrehányással felelt, ami nem éppen alkalmas pillanatban alkalmazva, olaj volt a tűzre. Azért látva a dolog kihegyezését, hogy élet vegye, nyomban felkelt a nyitrai papi képviselő és akként enyhítette a dolgot, hogy rámutatott arra, miszerint a felszólalt képviselőkből nem a rossz akarat, nem a tekintély el nem ismerése, hanem csak az a hangulat szólott, mely a jelenlévő püspöki karral az ország katolikusainak hangulatát ismerteti meg, s melyet, jobbra hízeltől körülvéve, más-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

A mopszli.

Irta: Mittueh József.

Ha!... Semmitmondó, nyomorult két betű és mégis milyen gyakran sok keserűségnek az okozója. Ha beleékelte magát egyszer a legnagyobb boldogság közé, ronggyá tépi az egészet. Én is ugy vagyok. Ha nem lett volna a „ha“, örökre boldog lehetnék, de ez pozdorjává zuzta összes álmaimat, tönkre tette fényesen szőtt, csillogó jövőmet s most kedvemre kesereghetek az álmodott jövő komor romjain.

Kisvárosi tanító vagyok. Tehát gavallér. Különösen a koronaszámítás boldogító ideje óta, mert fizetésem egy csapásra kétszerannyi lett. Igaz ugyan, hogy a böles honatyáktól megalapított minimum évnál maximum is, no de hozzá véve a korpótlék nem megvetendő summáját anyagilag — mondhatom — brilliánsan állok. Pezsgőzöm, regáliát szívok — ha potya. Egyébként megelégszem az egyszerű fehérrel, melyet a főtéri kútról nebulóim hoznak. Hogy enivalóm van, látszik abból is, hogy élek. Válogatós nem vagyok. Megelégszem azzal, a mim van.

Nem is ebben rejlik a dolog bibéje. Azt volt a baj, hogy sokszor dűdolgattam az elesélt nótát: „páros élet a legszebb a világon“, ez aztán annyira szívemhez nőtt, hogy nem tudtam megmenekedni a páros gondolattól; hozzá a szent könyvnek szava: „nem jó az embernek egyedül lenni“ oly hamiskásan esengett folyton fülemben, hogy akarva, nem akarva, belezökentem magam is abba a sokaktól végigjárt útvesztőbe, melyben oly sok halandó izzó aggyal, háborgó szívvel motoszkál, melyet a költői, érzelő nyelv szerelemnek nevez.

Egy szerelmes tanító! Nem tréfa dolog. Beharangoztak ilyenkor a pedagógiának. Lopva, nesztelenül surrant nyugodt szívembe, mint az óvatos tolvaj.

Annakelőtte a hosszú téli estéken ott ültem pipámmal, kóválygó gondolataimmal a meleg kályha tövében, néztem a lágyan aláhulló szárnyas pihéket s elmerengtem, magam sem tudom tulajdonképpen, hogy min? Most?... No hiszen! De talán nem hátulról kezdem.

Ha mindjárt fejemre is zúdítottam a századvégen veszekedő filozófusok haragját, az én matematikai számításom alapján határozottan ki mondhatom, a boldogult század legutolsó esztendejének farsangján történt. Zártkörű mulatságot

rendezett a város pennája. Ekkor még nem voltam szerelmes.

Megtiszteltek engem is az aranybetűs meghívóval. A mennyire örültem e kitüntetésnek, annyi sok gond is szakadt egyuttal a nyakam közé.

Elmenni hisz elmegyek, de a ruha, cipő, keztyű, pár ropogó bankó a mellény zsebében — majd megőrijtett.

Két hónapi fizetésem ráment ezekre és még csak pezsgőt sem ittam, mint a szolgabíró. Vagyis jobban mondva, ráment volna, ha nem találók becsületes hitelezőkre, kik mai napig sem zaklatnak a mult század alkonyán elkövetett adósságomért.

A pénzem odalett — de kincset találtam egy aranyos, szőke teremtés képében. Hiába, ekkor éreztem csak, hogy nekem is van szívem. Az a lelkelem-lelkébe ható pillantás, az a finom, keskeny ajk, az a pirharmatos üde angyali arc, az az édesen esengő hang elbódította volna még azt a kőből faragott hindu bambaistent is s nem egy fiatal, tüzes tanítót, mint magam vagyok. Szép, elragadó volt az eszemadta, mint a mesebeli Vénus. Beléje örültem egész fulig. De részéről is tapasztaltam a boldogító vonzalmat. Aztán többször találkoztunk s mi tőrés-tagadás, egy

különben alig ismerhetne meg. Azért azt se tiszteletlenségre magyarázni, se rossz néven venni nem szabad. Majd folytatólag felfedvén a Szapáry ajánlatában rejő szándékot, erélyesen tiltakozott a kongresszus megszakitása ellen és a részletes tárgyalásba való bemenetelt ajánlotta.

A világiak így pap részéről jó szándéku elismerésben részesítve, hogy igenis azért vannak itt, hogy ne pusztán bóköljanak, hanem mondják el, ami szívükön fekszik, lecsendesedtek s az induló vihar elült.

Másnap, szerdán, a hgprimás megnyitotta a kongresszust s az előző napon megindult hangnak többé nyoma sem volt; Györffy, a kisebbségi javaslat előadója, már a legmérsékeltbben beszélt s ilyen volt a következő három ülés is, jöllehet Gieswein kanonokon kívül csupa világi képviselő beszélt.

Mennyi buzgóság, mennyi odaadás egyházuk iránt szól ezekből a férfiakból; igazán csupa tiszta katolikus hangok, úgy hogy a püspöki karra az ülések eddig a legjobb benyomást gyakorolták. Ki is tartanak végig az egy Samassa érsek kivételével, kit komoly torokbaj tart ott-hon, valamint Steiner püspök is távol tartja magát. Érdekes maga az elnöklő hgprimás; a legnagyobb élénkséggel és kitartó figyelemmel kíséri a szónokokat s pillanatra sem hagyja el elnöki székét. Ott vanelejétől végig.

De nem kevésbé érdekes Zichy Nándor gróf; nem ő az többé, aki január közepe táján azt a lesújtó kritikát írta az autonómiai javaslatról az »Alkotmányban«. Sőt a csütörtöki beszéde, melylyel a többségi javaslatot elfogadta, szinte meglepte a képviselőket, oly konciliáns volt. Teljesen úgy gondolkozik a dologról, mint mi többiek, sőt még a kisebbségi javaslatra is talált elismerő szót, ami lelkes éljenzést szerzett neki. Mondhatom, hogy ilyen modor és nyugodtság jól áll egy

vezérnek s alkalmas megnyerni az embereket. Ami bizony jó lett volna, ha előbb pl. annak az Alkotmányban megjelent cikknek a tenorjában nyilatkozik, mert azt ő is, kell, hogy érezze a házában csaknem mindennap tartott konferenciákon, hol az úgymondott közelebb állóin kívül alig lát valakit magánál; cikkével sokat elidegenített magától. Ennek egyik következménye volt az is, hogy Ugron konferenciáján kanonokok és papi képviselők is résztvettek, ami rendes körülmények között aligha történt volna. Sőt hogy sokat engedett előbbi merevségéből a nyomtatásban is megjelent szakasz-módosításából látom, hol régi követeléseinek alig fele van meg.

Ami az autonómia létesülésének eredményét illeti, hisszük, hogy lesz a dologból valami s ha nem is mindent, de oly talpalattnyi földet elfoglalhatunk, melyre lábunkat megvethetjük, s melyről sok mindenféle fejleszhető lesz. Nem lehetetlen azonban, hogy most mégis elhagyjuk a részletes tárgyalást, mert ha Szapáry és Horánszky megigérték ezt Széllnek s csak majd ha a püspöki kar és a kormány nyilatkozott az általánosságban elfogadott javaslatról, jövünk megint össze a részletes tárgyalás céljából. Mondom lehet, bár a hangulat most olyan, hogy kívánunk a részletes tárgyalásba is belemenni és csak a befejezett s teljes munka után kérni az illetékesek nyilatkozatát.

Annyi bizonyos, hogy óriási munka egy jó javaslat megszerkesztése; a magyarországi hitközségek számtalan variánsa, a mindenféle eltérések; a már fenálló alakulások szemmel tartása, az illetékes tényezők félelme és mindenféle alig gyanított körülmények respektálása igen nehezíti az ügy nyélbeütését.

Igaz is, az autonómiával nagy átalakulás előtt állunk, hát nem csoda, ha tartózkodva kérdezik az emberek: jobb lesz az, milyen lesz az a jövőendő egy-

házi állapot? Tény, hogy a kongresszus menetre ez ideig igen lélekemelő.

Dr. Dudák János.

A magyar föld idegen kézen.

— Mérey Lajos felolvasása. —

II.

És például épen Nyitramegyében, melyről gyakran oly fekete színekben festik a pánszlavizmus erejét, megtörtént a múlt évben, hogy midőn egyik nagy uradalomnak nem magyar honpolgár gazdatisztját beirták az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékébe, s ez ellen szövetségünk egyik ottani nagybirtokos tagja felebbezett, a megyei központi választmány azon indokolással utasította el a felebbezést, hogy nem annak a gazdatisztnek kell bizonyítani, vajjon ő magyar honpolgár-e, hanem a felebbezőnek kellett volna kimutatni, hogy az illető nem magyar honpolgár. Ez utóbbi pedig annyit jelent, hogy a felebbezőnek kellene kimutatnia, vajjon az a német ur — a ki melleleg mondva még hivalkodik is néha az ő idegen voltával, — Magyarországon nem született, a belügyminiszter által honosítva nem lett, és valamely megyei alispán előtt a honpolgári esküt le nem tette.

S hogy azután ezek az idegenek nem pártolják a magyar népet, a magyar nyelvet, a magyar gazdasági érdekeket, a magyar ipart, kereskedelmet, közoktatást, közművelődést, művészetet, tudományt, sajtót és közintézményeket, ezt mindenki láthatja, a ki látni akar, s mindenki érzi, a kiben igaz magyar vér lüktet.

Sőt mi több! Idegen embereket hoznak ököbe, s idegen szokásaikhoz ragaszkodva, ezeket még itt is meghonosítani iparkodnak. Gyakran kicsinylik és kisebbitik a magyart, ócsárolnak mindent a mi magyart, pártolják és terjesztik az idegen, többnyire osztrák-német közművelődést és sajtót, ipart és kereskedelmet, a gazdasági elveket és gyarakat. Példájak átragad másokra; egyik részről, mely a magyarságnak nem barátja, hasonló eljárásra készlet és buzdít, a másik részről, mely ellentállani nem bír vagy nem mer, a közönyt idézi elő. Így veszíti azután a nemzeti talajt a magyar, s így terjeszkedik az idegen.

Van Magyarországnak egy vármegyéje, melynek egész területre kerek 650 ezer kataszteri holdat tesz ki. Ezen megyében egyetlen nagybirtokosnak kerek 214 ezer kataszteri hold, vagyis az egész vármegyének egy harmadrésze képezi tulajdonát.

szép napon csak megvallottuk egymásnak a kölcsönös, srig tartó szerelmet . . .

Tanító voltam ugyan ekkor is, iskolába is jártam, de a tört, tizedes és egyéb rideg számok között mindig ott lebegett szemeim előtt egy tündér bájalak, mely igéző mosolyával, bájos tekintetével egy ismeretlen bűvös világba ringatott . . . A szemléltető oktatásnál is nem a ceda gyerekek szemlélték, de szemlélttem én a ragyogó képet, mely körüllebegett lépten-nyomon. Alig vártam a szabadulást a poros szobából, hogy mielőbb megláthassam valóságban szöske angyalomat,

S ekkor kezdődött a valódi boldogság. Nem hittem volna, hogy az a rejtett, háborgó érzélem olyannyira rabjává tegye gyöngye szívemet. Éjjel is ott virrasztott sugárfényes képe nyugtalan, lázas álmaim felett.

De minek folytassam a régi mesét, mely mindig egyforma s mégis mindig új Elképzelik ugyanis édes-bús állapotomat, melyet végigküzdött majd minden érző szív . . .

Ragyogó nyári nap volt. Nehéz is elképzelni ebben a havas, lucskos időben

Uj mulatságot rendezett a kis város elitje, kint a suhogó fenyves sík tisztásán. Meghittak, örömmel mentem, mert tudtam, hogy ott Isten szabad ege alatt pár boldog pástororát fogok

tölthetni — ő vele, abban a nesztelen szent magányban, hol szívem túláradozó, háborgó érzelmeinek csak egy tanuja lehet: a szintén szerelmes, csicsérgő madár . . .

Örömtelt szívvel mentem az erdőbe, nem hittem volna, hogy akkor kezdi a „ha“ veszedelmes játékát velem.

Sokan voltak ugyan, de én csak egyet láttam, kit szemem milliók között is egyszerre föllelve — őt, a fehérruhás, fölesokrozott teremést ott a fenyvesek sötét árnyában, mint a regebeli igéző tündért.

Letelepedtünk többen a puha mohára, körbe egymás mellé. Mellettem ült Ilkám, szemben velem a boldogult Sándorék Margitja. A pázsiton nőző kakukfű s a szagos müge illatát felénk hozta a szellő halk lehe . . .

Nem tudom mi kábitott, az illat-e, vagy az, hogy olyan két szép teremés közelében voltam? Mig mások mulattak, kacagtak a szélnek eresztett mőkán — keblemben titkos fürgeteg dult, melyről ha Ilkának tudomása lett volna, rögtön szóltanul ott a faképnél hagy.

Merész gondolatok cikáztak át agyamon. Margit jelenléte különös módon fölajzotta nyugodt, csöndes lelkem hurjait. Ugy véltem látni, hogy Margit szebb, kedvesebb Ilkánál, mintha

sötét, nyilaló tekintete mélyebben hatott volna szívem rejtekeibe. Éreztem, hogy ingadozni kezdek. Olyan csábítóan, olyan bűbájosan tudott rám kacsintani, hogy majd fölperzselődtem a szeme tüzetől. Még nem voltam így közel hozzá, ez volt az első alkalom s már is úgy éreztem, hogy fogadott hűségem nem lesz állandó. Szegény Ilkám, nem láttad-e az ébredező hűtlenséget, álnokságot révedező szememben?

Öreg est volt, mikor elszéledtünk. Haza érve, de hogy tudtam nyugodni. Odatámaszkodtam az ablakramára s merengve néztem a csillaghimenes eget, a futó csillagot . . . Nem egy, de két kép lebegett körül. Az egyik szöke, a másik barna, még mind a kettő igézően fogva tartott, nem tudtam melyik bontakozik ki győzelmesen a harc heve közül?

Ilka szegény, Margitnak van pénze . . . mőkázott velem a gonosz gondolat. Igaz, nénye Cerberusként őrizi a leányt, de hisz van tehetségem hozzá, hogy édes mázos szavaimmal behalózzam az agg szüzet, mint a leselkedő pók a rugdalózó legyet . . . s ha ez sikerül, akkor a pénze is a mienk. Aztán az a termet . . . az a márványarc . . . az a rajt végig előmlő báj . . . igazán csodálom, hogy tudtam annyira belebolondulni abba a köpcös Ilkába?

A tulajdonos állandóan Bécsben lakik, s uradalmában Magyarországon évenként két ízben tölt el 8-8 napot vadászatokon. Központi irodája Bécsben van. Főerdőtanácsosa és meghatalmazottja cseh ember. Tisztjei — kivéve a jogtanácsost, — majdnem mind csehek és németek, kiknek a magyarság iránti jóakarátát senki sem tapasztalta.

Mennyi erő, hatalom és befolyás tapad e nagy vagyonhoz. Mennyi jót lehet tenni ily birtokon nemzeti és közgazdasági téren, és mennyi eredménnyel; irányítani és vezetni a népnek szellemi és anyagi létét, haladását.

Ezen munkák rendjén nem lehet, feladatom személyeket dicsérni vagy korholni, de annyit mégis kimondhatónak velek, hogy ugyanott kellett a közvéleménynek az országgyűlési képviselők által kifejezésre juttatott feljajdulása folytán a magyar kormánynak 1899. évben az ugynevezett ruthén akciót állami erővel megindítani, 13 ezer katasztrális holdat ugyanazon uradalomtól hasznosbérbe venni, csak azért, hogy a nép méltányos áron jusson a bérletekhez, — a hol egykor II. Rákóczy Ferenc küzdött annyi dicsőséggel és ön-feláldozással a magyar nemzet fenállásáért.

Vajjon hova jutnánk, ha más megyékben hasonló arányban gyöngülne az összes nemzeti erőnk és érdekeink?

Hova jutnánk, ha mindazon közép és nagy birtokokon, melyek idegenek kezébe kerültek és kerülnek, az állam kényszerülne egy-egy ugynevezett „akciót” indítani?

Az idegeneknek eddigi lassú, de biztos honfoglalása ma talán még nem veszélyes terjedelmű, de nem is kicsinyelhető. A magyar korona országainak termőföldterülete kerek 30 millió 350 ezer katasztrális hold, melynek évi katasztrális tiszta jövedelme 300 millió korona. A kötött birtokok mennyisége kerek 9 millió 750 ezer kat. hold, s a fenmaradó 20 millió 600 ezer kat. holdból, mintegy 2 millió kat. holdra, vagyis majdnem 10 százaléka tehető az ingatlanok, melyek a nem kötött magyar földből már idegenek tulajdonát képezik, s ezeknek évenként 20 millió korona katasztrális tiszta jövedelmet hoznak.

Olyan számok ezek bizonyára a melyek nemcsak nem kicsinyelhetők, hanem sokakat már is gondolkodóba ejtettek, s fölszínre hozták a bölcsesség szülőjének, az előrelátásnak azon veszélyesét, mely szerint olyankor s addig kell a magyar nemzeti lét gyökereire szálló szűk munkáját lehetőleg megakadályozni, a míg nem késő.

Ilyen hazafiás aggodalmak által indítva szállaltak föl többen a képviselőház pénzügyi bi-

zottságának múlt évi októberi ülései egyikén a földmivelési tárca tárgyalása alkalmával, s ő nagym. Darányi Ignác miniszter ur sem zárkózott el azon kérdés fontossága elől, hogy a magyar földnek idegen kezekre jutását továbbra is közönnyel vennünk nem szabad.

Akadtt ugyan oly fölszóllaló is, (és pedig Matlekovics Sándor urnak személyében), a ki az eszmét *középkorinak* jellegelte, de nagyon helyesen cáfolta reá Makkfalvy Géza t. tagtársunk azt válaszolva, hogy inkább kell középkori eszmeikkel megmenteni a magyar földet a magyar nemzetnek, sem hogy ujkori liberalizmussal aláadni a magyarság jövőjét.

Az ingatlan vagyon elidegenítésének tilalma valóban fenállott már minálunk a középkorban is; tanuskodnak erről Verbőczy hármaskönyve első részének 58, 60 és 63 cime, melyek szerint az elidegenítés még magok a honfiak között is korlátozva volt. Annaira védelmezte ősi otthonát a magyar. Ámde abból, hogy e régi elkülönökődés falait lerontotta már az ujkor haladása, még mindig nem következik az ingatlanok tulajdonára vonatkozólag is azon szabad kereskedelmi rendszernek egyedül üdvöztető volta, melylyel nálunk a merkantilisták akár a világ meghódítására is vállalkozhatni vélnek.

Nem egy példa van reá a mi korunkban, hogy más államok is védik ingatlanukat az idegen kézre jutás ellen. Emlékezzünk a nagy Németország nemrég elhunyt legnagyobb fiára Bismarck Ottóra. Nem-e volt ő az, a ki egy oly kisajátítási törvényt hozatott, melylyel a németeknek ellentálló, saját nemzetiségükhöz ragaszkodó lengyeleket kihonosíthatta? S vajjon a kihonosításnak ezen módja, nem-e folyik Németországban még ma is. Már pedig Németország műveltsége és haladása, értelmi és anyagi ereje, szervezete és állami rendje csak nem mondható *középkorinak*?

Németország azon törvényben első ízben 100 millió márkát bocsájtott a poseni „Telepítési bizottság” rendelkezésére az állampénztárból, s a bizottságnak célja a *lengyelek* kezén levő nagybirtokokat megvenni, és azokból *német* telepesek számára *járadék*-birtokokat alakítani. S hogy milyen eredménnyel működik azon bizottság, eléggé bizonyítja pénzalapjának újabb 100 millió márkával történt kiegészítése.

Elszomorító ellentétét képezi ennek nálunk az erdélyi románok szívós és rendszeres aknamunkája. Több mint 50 román pénzügyi teszi szakadatlanul lehetővé az erdélyi magyar földnek román kezekre kerülését, s miként ezt az „Er-

délyi Gazda” című lapban olvashattuk ma már sok milliót ér az a föld, mely egy új és folyton gyarapodó román középbirtokos osztály tulajdonát képezi. S hogy ezek a román birtokosok mennyire hívei a magyarságnak, s a magyar állameszmének, azt sajnos mindnyájan tudjuk, s erre nézve az „Erdélyi Gazda” azt mondja: „Az a rög, mely itt minálunk román kézbe kerül — ránk nézve örökre elveszett. Egy kompakt soha be nem olvadó nemzetiség halálos fanatizmusa tartja azt féltő karmái között.”

Ne ragadjon el tehát bennünket a túlzott liberáliszmus ürügye alatt az oktalan nagyzás. Ne akarjunk a világnak példákat teremteni mi, a kiknek okszerűbb mások példáján tanulni.

A nagy és szabad Amerika nem késett kitiltani területéről a chinai munkásokat azon pillanatban, a melyben meggyőződött, hogy ők saját polgárai munkakeresetének veszedelmes versenyzői.

Az óriás és hatalmas Oroszország, a velünk szemben is elég erős, önmagában független és önálló Románia csöppet sem szégyenlik kitiltani az ingatlanok tulajdonul szerzői közül azon elemeket, melyekben a nemzeti erősödés kellekeit meglévőeknek nem vélik.

S ha csak kevéssé nézünk utána, csakhamar ráakadunk, hogy az ingatlanok megszerzése majdnem minden államban korlátozva van, gyakran még a szerzők személyét illetőleg is.

Hazánkban tételes anyagi magánjogi törvénykönyvünk maig sem lévén, ilyenek rendelkezéseire nem hivatkozhatom, ámde legujabb kori kereskedelmi szerződéseink és egyezményeink némelyikére annál találókban utalhatok.

Az 1893. évi XX. trek. foglalja magában a Szerbiával 1903. évi december 31-ki lejáratú kötött kereskedelmi szerződést. Ennek II-ik cikkében ki van mondva, hogy a szerződő felek alattvalói, a másik fél területén ingatlanokat szabadon szerezhetnek, s azokkal mint tulajdonokkal, az ország törvényei szerint szabadon rendelkezhetnek, de az egyik szerződő fél területén levő alapítványok, területek, egyesületek és általában az erkölcsi személyek mind, kivéve a kereskedelmi és biztosító társaságokat, ki vannak zárva az ingatlan javak szerzéséből.

A Bulgáriával kötött kereskedelmi egyezmény — 1897. évi XIX. törvényünk — I. cikkre majd nem szóról-szóra ugyanugy rendelkezik az ingatlanok szerzéséről, mint a fenti szerbi II. cikk.

Oroszországban idegen honpolgár ingatlan vagyon tulajdonosa nem lehet, és még a német birodalom jelenlegi kancellárjának Hohenlohe hercegnek sem lehetett kivétel igényelnie, midőn

enyelgő susogását... s tisztán kivettem, hogy közelednek rejtekhelyem felé.

Keményen odalapultam a deszkafalhoz s rettettem könnyen végzetessé válható sorsomon.

Közömbös beszédbe ereszkedve letelepedtek a hölgyek, csak a néni hosszúszerű kedvence, a pisze orru mopszli szimatolt, szaglászott minden sarokban.

Felém is jött az istentelen bestia, megérezte, hogy ott guggolok a tulipános fal mögött s olyan förtelmes esaholást rendezett, hogy majd beléőrültem.

— Mopszli, édesem, mi van ott? — kérde a néni megijedve — s a bestia csak annál jobban ugatott.

— Ugyan egy kis egérke — mondá határozott hangon Margit — surrant oda s a bolond mopszli majd megveszekedik utána. Pedig ütheted a nyomát.

— Brrr! egér...! no akkor menjünk cicám, mert kiráz a hideg, ha csak szinét is látom az utálatos dögnek.

Lelkemben derengni kezdett... a remény suga villant föl komor, vészteljes egemen. Igazán bámultam Margit ügyességét. Férfi vagyok, de kegyetlen helyzetemben meghibbant az eszem s az aranyos leány, bár kettős veszedelem kör-

S a kérdés el volt döntve. Ilka képe fátyolos lett lelki szemeim előtt, ködbe borult, mint borongó téli napon az átelleni hegyorom s helyébe jött a barna leány képe ragyogó sugárfénnyel, mely elvakított, hűtlenné tett.

Aztán lestem az alkalmakat, hogy találkozam Margittal s többször sikerült is. Ilkával is összejöttem, erőltettem ilyenkor a régi szerepet, de fölzúdult lelkiismeretem szava belém fojtotta a régi szokott, szeretetteljes mosolyt. Nem akartam egyszerre szakítani vele, minek izzé-porrá zuzni egy máskülömben reménykedő, érző szívet?

Margitnak irántam való bizalma, vonzalma napról-napra hatványozottan nőtt, nem is lepett meg aztán azon szeretetteljes fölszólítása, hogy vasárnap délután jöjjenek kertjükbe, a klematiszszal befuttatott lugasba. Ő majd ott vár reám.

Elgondolhatni szívem dobogását, midőn a kertajtó kilinesét megnyomtam. Öröm és felelem váltakozott benne. Hátha az árgus szemek észreveszik találkozásunkat? Lesz aztán triés-traes, pletyka, szóbeszéd, hogy már előre is zúgott a fejem tőle.

Már messziről megpillantottam Margitot a kékvirágú klematisz haragos zöld indái mögött.

Felve, óvatosan lépkedtem, minden neszre

figyelve, míg oda nem surrantam a sűrű lombok alá.

Biztonságban éreztem magam s boldogságom tetőpontját érte, midőn oda telepedhettem Margit mellé a fehér nyírfá zsöllyére.

S ekkor megeredt a szerelem árja, csacsogtnk, fecsegtünk és keblünk föl-fölszakadó mely sohajai kifejezték mindart, a mit ajkunk elrebegni képtelen volt...

Iszonyatos gyorsasággal szálltak a boldogság percei s ép javában benne voltunk az ömlengések árjában, midőn Margit odatekint a kertajtó felé s látja, hogy nénije Ilkával a lugas felé tart.

Egyszerre kijózanodtunk. Akárcsak bomba repült volna közénk. Én oda bujtam a sarokban álló spanyolfal mögé, Margit meg a bejárat küszöbén fedezte veszedelmes áruló terepemet.

Gondoltam, ha egyéb nem is, de szívem dobogása eláru; úgy hánykolódott, dobogott, akárcsak a bádogtorony éreszívű nagy harangja.

— Margit...! Margit...! — hangzott a néni rikácsoló szava — nézd Ilka kisasszony van itt. Keresünk minden felé.

— Itt vagyok nénikem! — s elejök sietett.

— Ej te kis hamis, azt hiszed, hogy a lugast csak számodra építettem... No nezze meg az ember, ni is... a klematisz lomba

Oroszország területén nagyobb ingatlan vagyont örökölt, és orosz honpolgárrá lenni nem akart, mert Oroszországban maig is fennáll azon nálunk még az 1860. évi szeptember 2-án kötött kereskedelmi szerződés XIX. cikkében foglalt az 1894. évi XXI. trvckben kötött új orosz kereskedelmi szerződésünk IV-ik cikkében kifejezetten továbbra is fentartott rendelkezés, mely szerint:

„Azon esetben, ha a hagyaték egészben vagy részben ingatlan vagyomból áll, a melynek birtokát az illető az ország törvényei szerint meg nem szeresheti, akkor ezen vagyonnak előnyös eladhatására a körülményekhez képest elegendő hosszú határidő adandó.

A Szerbiára vonatkozó 1882. évi XXXIII. trvck. még ugyanilyen intézkedést tartalmazott. A romániai — 1894. évi XIV. trvck. — keresk. szerződés az ingatlanok tulajdoni szerzéséről nem intézkedik, mert az 1866. évi július hó 1-én életbe léptetett, és utoljára 1884. évi június hó 8-án revidált román alkotmány 7-ik cikkének 5-ik §-a értelmében „Romániában mezei ingatlanokat csakis a román polgárok, vagy a honosított román polgárok szereshetnek.” (Francia szöveg: Ne peuvent acquérir des immeubles ruraux en Roumanie, que les Roumains, ou ceux, qui sont naturalisés Roumains.“)

Városi ingatlanokat, (házakat és telkeket) idegenek is szereshetnek.

Az osztrákok 1867. évi december 21-iki törvényében még ki volt mondva, hogy csak az állampolgárok szereshetnek ingatlan vagyont.

Törökország az 1867. évi június 18-iki (török időszámításban 1284. évi szeptember 7-iki) törvény első cikkében engedte meg az idegeneknek ott ingatlanokat tulajdonul szereshetni, de kifejezetten tartotta fenn kivétel gyanánt Mekkát és Medinát magában foglaló Hedjaz tartományt, melynek területe 250,000 □ kilométer, lakossága 3 1/2 millió lélek, és természetesen minden tekintetben a török törvényeknek alávetetten.

Es hogy ne maradjon említetlen a Kelet Ázsia sem, fölhozom, hogy Korea 1893-ban, Japán pedig az 1898. évi XXXII-ik trvckben foglalt kereskedelmi szerződésnek XX-ik cikkében csak annyit engedett meg, hogy az addig örökbérszerződések alapján birt területek birtokjogát — *de nem tulajdonát* — a birtokosok szabadon átruházhatják, pedig én nem vélek csorbát ejteni nemzeti önérzetünkön, midőn azt állítom, hogy Japán van olyan erős és művelt is az ázsiai kontinensen, mint a milyen Magyarország az Európában és ez a kereskedelmi szerződés vonatkozik

nyekzte, oly okos, leleményes volt a legkritikusabb pillanatban — hogy ugyancsak hűledeztem. Ilyen szerencsés sikert nem reméltem volna.

Már mindhárman eltávoztak, csak a mopszli nem akart tágitani tőlem. Egy önfeléd pillanatban majd hogy hasba nem rugtam a förtelmes kutyát, de idején föleszméltem még s eszembe jutott, hogy egy egérben nincs annyi virtus, hogy egy jól megtermett mopszlit oly érzékeny oldalrugásban részesítsen.

Szerencsem is volt, hogy tudtam uralkodni magamon, máskülömben végem lett volna.

Végre elotródott a mérges bestia.

Megkönyebbültem. A kertajtó éles nyikorgása jelezte a fejem fölött összetornyosult fergeg — csöndes elvonulását. Főlegyenesedve mely lélekzetet vettem s iparkodtam mielőbb kifelé a pokollá változott paradicsomból.

Csak midőn ott voltam már csöndes szobamban — tudtam gondolkozni. Elvonult szemeim előtt az iszonyatos kép, megsemmisítem, meggyaláztatásom, ha észrevesznek ott a spanyolfal mögött. Egyszóval meggyőződtem róla, hogy nem jó a tűzzel játszani, azért tüstént azon elhatározással hajtottam álomra még mindig zsongó fejem, hogy titkos kalandokra többé nem vállalkozom.

Ausztriára is, s nem kötettem a középkorban, hanem 1898. évben.

Mindezeket t. közgyűlés azért hoztam föl, egyfelől hogy kimutassam miszerint az ingatlanoknak idegenek kezére jutása ugyszólván minden államban nemesak elméleti viták, hanem gyakorlati törvénybeli intézkedések tárgyát is képezi, és másfelől hogy igazoljam álláspontomat, mely ezen kérdésben az államhatalom főhatósági és korlátozási jogát fenállónak, szükségesnek s nálunk *nemzeti érdekekben* levőnek erősíti.

Elismerem és szükségesnek látom az állam azon jogát, hogy az ország ingatlan vagyónak az állam polgárai kezénmaradását követelhesse és biztosíthassa, és hogy azok tulajdonul megszerzését a honpolgársághoz köthesse.

Nem akarom kizárni egészen azon lehetőséget, hogy idegenek ingatlan vagyont szerezzenek, ha ezt a magyar állampolgári kötelekbe lépés céljából s akarattal teszik, de igenis határozottan gondoskodnunk kell törvényhozásunk útján arról, hogy jövőre a honpolgári kötelek mellőzhetlen föltétele legyen az ingatlanok tulajdonul megszerzésének annyira, hogy ezen föltétel a tulajdonjognak telekkönyvi megszerzésekor följegyzendő lenne, a föltételeknek a kiszabott időben nem teljesítése, és a honpolgári eskü letételének elmulasztása esetén pedig akár kényszereladás, akár kényszerkiszajátítás állami joga álljon be.

Kimondandónak vélem azt is, hogy ezen törvénynek visszaható ereje ne legyen, mert az eddigi szerzőket súlyosabb intézkedésekkel sújtani nem lenne méltányos, ámde viszont kötelezendőnek tartom az eddigi idegen tulajdonosokat arra, hogy ha magyarföldi ingatlanokat eladni akarnák, első sorban magyar honpolgároknak kötelesek eladni, ha pedig azokra magyar honpolgár vevő nem akadna, a vétellel a magyar kormányt oly célból megkínálni, hogy ez 1—2 éven belül akár maga megvehesse, akár magyar honpolgár vevő jelentkezését, hírlapi fölhívás s illetve hivatalos hirdetések útján lehetővé tehesse.

(Vége következik.)

Ujdonságok.

Egyházmegyei hírek. Mittuch József vágbesztercei káplán és Kaszala János felső-elfánthi ideigl. adminisztrátor kölesönösen áthelyezettek. — Buday József varnai segédlelkész hasonminőségben Tyerchovára küldetett.

Az idők multak s Margit iránti szerelmem mindinkább nőtt. Ilka képe lassanként elmosódott lelkemben; elhidegülesemet ő maga is észrevelte, azért egy szép napon megvető levelében földoldott adott szavam fogadalmá alól. Bevallom, bántott a dolog, de másrészt örültem is neki — mert szabad lettem.

Beállt a tél. A metsző szél végigszárguldozott a tájon s leszaggatta az utolsó hírmondónak is maradt elszikkadt, megszáradt levelet. Kavarogva hullott a hó a kővé fagyott rögre. Margit kért, látogassak el hozzájuk, mert ilyen időben kiint nem találkozhatunk.

Okos utasításokat is adott, hogy viselkedjem a néivel szemben, kinek beleegyezésétől függ — jövő boldogságunk. Különösen lelkemre kötötte, bánjak szépen, szeretetteljesen a mopszlivál, mert ez a néni szemefénye s ha sikerült jó barátságba lépnem a kutyával, akkor vágyainknak több mint 99 százaléka el van érve.

Becézzem, cirógassam az ebet, pazaroljam legalább látszólag reá minden szeretetemet.

Megfogadtam, hogy okos leszek. Pedig úgy szerettem volna agyonnyomorgatni azt az undok, elhízott fenevadat. De a hadicsel megkívánta a legfőbb barátságot.

Alig léptem át Margitek küszöbét, olyan

Kinevezés. Mattyasóvszky Margit okl. tanítónő a kolos-jeszkófalui községi iskolához nevezetett ki rendes tanítónőnek.

Eljegyzés. Palkó Béla, a nyitrai takarékpénztár szeredi fiókjának ujonnan megválasztott könyvelője, jegyet váltott Szabó Vince városi ellenőr kedves leányával, Irénkével.

Halálozás. Kislapási Juhász Gyula, Nyit-ravármegye főlevéltárosa jan. 29 én hosszas szenvedés után szívbajban elhunyt életének 57. évében Juhász Gyula született Tardoskedden 1842. július 26-án, édes atyja Juhász Pál nagybirtokos volt Tardoskedden, édes anyja alsó-szászi Szász Zsuzsanna volt. Gimnáziumi tanulmányait Esztergomban a bencések főgimnáziumában végezte. 1860-ban Nyit-ravármegye tisztválasztó bizotmányi gyűlésén az alsó-nyitrai járásban kerületi esküdtnek választatott meg. A tisztikar tömeges visszaválasztásával ő is visszalepett. 1867-ben ismét megválasztatott hasonló minőségben. 1871-ben szolgabíró, 1872-ben az érsekújvári járás szolgabírójává lett megválasztva, hol mint ilyen 1881 október 26-ig működött. Az 1880. évi inség alatt hivatalos eljárás közben roppant szerencsétlenség érte, amennyiben ugyanis kocsija feldől s ő ballábát törte, minek következtében azt megcsontítani kellett. Ezen szerencsétlenség volt oka annak, hogy szolgabírói állásából 1881-ben a megyei *levéltárnoki* állásra nevezetett ki. Lábát a bécsi „Rudolphinenhaus“-ban vágta le Billroth tanár 1882-ben, mely kórháznak a megboldogult első betege volt. A keresztény nőegyletnek hosszú időn keresztül pénztárosa volt, míg betegsége ebben meg nem gátolta. A megboldogult felette járatos volt Nyitramegye történelmében, e tekintetben messze felülemelkedett a chablonos tisztviselők sorából. Igazi élvezet volt vele társalogni a vármegye multjáról, vagy a vármegyei családok genealogikus összeköttetéseiről. Lapunk számára is készült, megbírálta a „Nyit-ravármegye monografiáját,“ sajnos, két évi betegsége megakadályozta szándékának keresztülvitelében. Az elhunyt tetőtől talpig becsületes jellem, igazi keresztény lélek, elhunytával ellenség, jóbarát egyenlően osztozik részvételével a család fájdalomában. — Mattyasóvszky Béla magyar-soóki körjegyző, jan. hó 27-én jobblétre szenderült. — Özv. kis-csernai Csernyánszky Károlyné szül. Klempa Franciska január hó 30-án, 77 éves korában elhunyt Nyit-rán. — Béke poraikra!

A nyitrai kath. legényegylet jövő vasárnap, február 11-én, saját helyiségében (Piarista-utca 22-ik szám) táncmulatsággal egybekötött jótékonycélu színelőadást rendez. Színre ke-

eszeveszett lármával fogadott a mopszli, hogy tényleg nem tudtam, mihez fogjak. Majd a kémpre mászott az elkényeztetett bestia. Talán fölismerete bennem a lugasban volt rejtett vendéget. Ezer hálát adtam a Gondviselésnek, hogy beszédessé nem teremtette az ilyfajta lelketlen állatokat, mert ez az átkozott eb kifecsegte volna kárörömmel a titkos kalandot.

Szépen is, keményebben is szóltam hozzá, de nem használt semmit. Csak hűséges őrzőjének csattanó csókja esendesítette le fölzúdult kedélyét. De akkor is csak morgott hébe-korba, s mérgeesen hunyorgatott rám félszemével. Később úgy látszik, megbarátkozott velem, mert csendesebben fogadott. A jég meg volt törve — az első akadály elhárítva. Megcirógatnom ugyan nem volt szabad, mert leharapta volna egész karomat — de azért elémbé jött, minden oldalról megszimantolt és nem ugatott.

Hátra volt még a néni beleegyezése.

Ott ültünk mindnégyen — már t. i. a mopszlivál együtt — a pattogó kandalló mellett. Ép akartam cifra szavakba burkolt kérelmemet előadni, midőn a kötőpamut kihullott a néni öléből. Egy ugrással fönt termettem a kerevetről, hogy fölemeljem a gombolyagot s képzeljék iszonyatos szerencsétlenségemet — ép a lábaim mellett nyuj-

rül: „A vörös zászló”. Népszínmű 3 felvonásban. Belépő jegyek (személyenkint 1 kor.) előre váltathatók Feitscher Ernő egyleti pénztárosnál.

A nyitrai ker. nőegylet által e hó 1-én megtartott jótékony célú jelmezbál a hozzá fűzött várakozásnak megfelelőleg fényesen sikerült; mintegy 38—40 hölgy választékos és izléses jelmezekben a felvonulásnak festői szép jellegű kölcsonzótt, férfiak közül vagy nyolcan jelennek meg jelmezből, ezek között a négy egyenlően öltözött indusfőnök idézett elő kedélyes jeleneteket. A négyeseket 42 pár táncolta. Ezen szám leginkább bizonyítja a bál sikerét, amennyiben Nyitrán már sok év óta ily nagyszámú közönség a mulatságon meg nem jelent; ehhez képest a jótékony célú és jelentékenyebb anyagi haszonnal fog záródni, a végleges elszámolás eredménye azonban lapunk mai számában az idő rövidsége folytán még nem közölhető; — a bál állandó jó kedélyben folyt le, s épen reggeli 1/2 óráig tartott.

Farsangi krónika. A nyitrai kereskedők f. hó 18-án zártkörű táncmulatságot rendeznek a „Szarvas” vendéglő nagytermében. — A nyitrai m. kir. posta és távirat altszék és szolgálók 1900. évi február hó 11-én az „Arany szarvas” szálló dísztermében zártkörű táncmulatságot rendeznek. Kezdeté 8 órakor. Belépti díj: családjegy 3 korona, személyjegy 2 korona. Jegyek a levelhordóknál és a postahivatalban váltathatók. — Janófalvi községben az országos erdész és vadász-altszék nyugdíj-segélyalap javára február hó 10-én zártkörű táncmulatságot rendeznek.

A nyitrai kath. betegsegélyző-egylet ma, f. hó 4-én délelőtt 1/2 11 órakor a Nepbank helyiségében rendes választmányi gyűlést tart.

Színházi heti műsor. Kedden február 6-án bérletben: „Szókimondó asszonyosság”, világi hírvélemény. Szerdán február 7-én általános bérletszűnetben, kezdete d. u. 5 órakor, ifjúsági és gyermekelőadás felhelyárrakkal: „Cigányprinc”, rendkívül mulattató és kacagtató énekes bohózat. Ezen bérletszűnetes előadásra minden páholy és ülőhely szabad. A bérlek helyei kedden déli 12 óráig tartanak fenn. Csütörtökön bérletben: „Proletárok”, Csiky Gergely legjobb színműve. Pénteken bérletszűnetben, felhelyárú előadás: „Az unatkozó király”, operett. Ezen bérletszűnetes előadásra minden páholy és ülőhely szabad. A bérlek helyei szerdán estig tartanak fenn. Szombaton bérletben, szenzációs ujdonság, Nyitrán először: „A bolond”, Rákósy és Szabados legjobb operettje. Vasárnap bérletben: „Leszármolás”, Géczy István legjobb népszínműve. Jegyek az egész heti előadásokra előre válthatók a Marton-féle dohánytözsdeben.

A Nyitrai Zenekedvelők-Egylete az 1900. évi február hó 11-én délutáni 2 órakor Artmann Ede úr zenetermében rendes évi közgyűlést tartja.

Adomány. A „Nyitrai s vidéki Szegénysegélyző Keresztyén Nőegylet”-nek f. évi február

tözködő mopszli kövér nyakára ugortam. Egyet nyekkent — és vége volt.

A néni ajándozott... én majd megőrültem s a szegény Margit rögtön meglátván a vigasztalan, reménytelen jövőt, fuldokolva zokogott...

A mopszli boldogságunk sirásója lett.

Alig tért magához ajultságából a boldogtalan néni, görcsösen kebléhez szoritotta az élettelen mopszlit, s örült hangon kiáltozta Margit felé: Verd ki a házamból a nyomorult gyilkost...

Megfosztott, megrabolt mindenemtől... Kergesd a hetedik határra, hogy többé ne lássam...

Lehorgasztott fővel ballagtam a szomorújáték színhelyéről... tudtam, hogy vége van mindennek. Még egy kínos búcsupillantást vetettem Margitra... az utolsó ez életben, hisz őt is kiverne házából a bolond nő, ha még egyszer merné rám vetni a szemét...

Ha... ha... Ez űzte velem kegyetlen jótékán... Ha nem megyek a bálba, nem ismerem Ilkát; ha nem megyek a mulatságba, nem leszek hűtlen s szerelmes Margitba; ha agyon nem taposom a nyomorult mopszlit, Margitot keblemhez ölölhettem volna... most meg a „ha” miatt itt gubbaszkodom egyedül... megörült, szétmarcangolt szívvel... fölkorlácsolt lelkiismerettel kis szobám sarkában...

hó 1-én megtartott jelmezbálja alkalmából felülfizetés illetve adományképen, a következő összegek folytak be: Árpády Imre Nyitra 10 korona, Szalakusz 10 kor., Csernyák Rezső Nyitra 6 kor., Engel József Nyitra 40 kor., Emanuel István Verbó 6 kor., Ghyczy Imre P.-Csendes 10 kor., Jeszenszky István Suránka 4 kor., dr. Janits Imre Nyitra 2 kor., Kochanovszky László Szalakusz 10 kor., Mercader Ede Nyitra 2 kor., Pfaff György Práznóc 10 kor., Pollák Izidor Nyitra 6 kor., Palkó Ernő Nyitra 5 kor., Subert István Szenic 12 kor., Scherter Henrik N.-Mánya 10 kor., Szulyovszky Gusztáv Budapest 10 kor., Thaly István Nyitra 6 kor., Zongor József Nyitra 6 kor.

Hegycsuszamlás. Nyitrán, a váralján, dr. Ádám Endre tulajdonát képező telek adaptálása végett ásatásokat eszközöltek, melyen mint t. olvasóink közül többen talán emlékezni fognak régi urnákat találtak esontmaradványokkal. Az akkor felhalmozott földet nem távolították el, minek következtében a most beállott esőzés miatt, az egyik épület fala bedől s a lecsúszott hegy az ott elhelyezett szegény emberek felhalmozott elétárában jelentékeny kárt okozott. A háztulajdonost most mulasztás miatt bepanaszolták a rendőrségnél, mely megalapítja, mennyiben érheti őt mulasztás.

Gyászhir. Ucsnay szül. nemes Hackl Sarolta urnő Trencsén-Teplicen 72 éves korában elhunyt. A megboldogultban ifj. Ucsnay István tábori lelkész, nyitraegyház. áldozár édes anyját vesztette. Baráti részvétellel osztozunk fájdalmában.

A farkasdi r. k. iskolaszék f. év január 28-án az óvóház termében sikerült táncmulatságot rendezett. A mulatság kezdete előtt Klinda Károly főtanító rövid előadást kezdett a szőlőfajokról s szőlőművelésről. A tiszta haszon 35 frt, mely taneszközökre fordítatik. — Ugyancsak farkasdirol írják, hogy ott az elmúlt évben született 232, meghalt 148 lélek. Házasságra lépett 84 pár.

Vesztett macska-marás. Nagy-Bossány községben e napokban négy felnőtt embert és egy kétéves gyereket mart meg egy vesztett macska. A hatóság a sérülteket gyógykezelétes végett a budapesti Pasteur-intézetbe szállította.

Tolvaj cseléd. A tőkés-ujfalusi postamesternőnél, Parszkuta Jánosnál szolgálatban lévő Ribicska Katalin cselédleány visszaélt szolgálatadójával, mert több értékes tárgy elemelése után, január 21-én megugrott Tőkés-ujfaluról. A csendőrség nyomozza.

Főtanfelügyelői látogatás. Mihálik József baáni apát-plebánus — mint lapunknak írják — a múlt héten, abban a loes-pocs időben, mikor még az állatot sem érdemes kikergetni, végezte az ő minden havi iskola-látogatását. Hát kérem — írja tudósítónk, — ha ezt egy 40 éves uriember megteszi, azon nem csodálkozunk, de mikor látom ezt a 60 éves öreg urat, hogyan röjja Trencsén megye felső vidékein térdig vízben az utat *gyalog* — mert kocsin lehetetlen, — ez mindig bámulatra ragad. Bizony, ha mindig ilyen főtanfelügyelője lett volna Trencsénmegyének, úgy ma az iskolai másképen néznének ki. Aggodalom fog el, ha arra gondolok, a mit a főtanfelügyelő már többször fejezett ki paptársai előtt, hogy korára való tekintettel talán lemond terhes állásáról, ugyan ki léphetne nyomába?

Mocsonok-királyi állapotok. Géczy József megyei tb. főszámvévo, kit az alispán a királyi községi bíró öngyilkossága után a községekbe a számadások és a községek megvizsgálására kiküldött, nem épen épületes dolgokra akadt. A vizsgálat kiderítette, hogy a királyi bíró 3200 koronát sikkasztott; ezen összeg ugyan a bíró ingatlanaira biztosított. A vizsgálat folyamán — mint tudósítónk írja — kiderült, hogy Cseh József ottani körjegyző 1898. évben a kataszteri iverkijavításáért magának 3600 koronát számított fel, mely összeget megyei jóváhagyás nélkül felvette. Rájött a vizsgálat továbbá egy csomó számlára, melyeket Ruhig Adolf vágyveszei fakeskedő szaldírozott, de a megrendelő könyvvél össze nem egyeztek, a mennyiben az előbbieken sokkal nagyobb összegek vannak feltüntetve mint a megrendelő könyvben. Ez utóbbi ügy megvizsgálás végett kiadott Csemniczky Géza tornóci főszolgabírónak. Feltételezzük a főszolgabírótól, hogy a tiszta igazságot ki fogja deríteni.

Sorozás Trencsénmegyében. Trencsén város márc. 1, járás márc. 2, 3, 5, 6; csaccai járás márc. 16, 17, 19, 20 kisuca-ujhelyi j. márc. 22, 23, 24, 26, zsolnai j. márc. 28—31; bittsei j. apr. 2—4; vágbesztercei j. apr. 6—9; puchói j. apr. 17—19, illavai j. apr. 21—24; baáni j. apr. 27—30.

A jövő választásokhoz. Trencsénmegye most állította össze az 1900. évben eszközölt választásokhoz a különböző községek választói cenzusát. Itt adjuk a jegyzéket a Vágvölgyi Lap nyomán:

Csacai járás: Csacza korona 5-56, Cserne k. 4-48, Szkalite k. 4-54, Szvrascinovecz k. 5-14, Ocsadnicza k. 5-96, Rakova k. 4-96, Olesna k. 5-22, Podviszoka k. 5-16, Sztaskó k. 5-20, Horelic k. 5-94, Zákopese k. 4-86, Turzovka k. 6-58.

Kiszuca-ujhelyi járás: Brodnó korona 6-36, Budatin k. 5-68, Chumecz k. 8-12, Oskerda k. 5-48, Sznaznicza k. 3-92, Vranje k. 5-24, Zádubje k. 6-10, Alsó-Vadicsó k. 2-64, Felső-Vadicsó k. 6—, Közép-Vadicsó k. 2-74, Kotres-Lucska k. 4-04, Lopusna k. 5-88, Kiszuczaujhely-Dubje k. 8-12, Krasznó k. 4-76, Zboro k. 4-78, Lahnek k. 4-42, Luky k. 3-64, Szvedernik k. 5-70, Kis-Rudina k. 5-50, Nagy-Rudina k. 4-26, Neszlusa k. 3-44, Rudinszka k. 4-66, Dunajó k. 4-40, Ochodnicza kor. 5-98, Klubina kor. 3-05, Obeszerce k. 5-34, Radvoszka k. 3-86, Povinna k. 4-77, Lodnó k. 3-58, Ljeszkovec k. 3-50, Budatin-Lehota k. 3-96, Radola k. 5-14, Kis-Divina k. 8-12, Pazsitje k. 8—, Markofalva k. 4-64, Nagy-Divina k. 4-60, Lutissa k. 3-36, Rjescnicza k. 3-22, Ujbeszterce k. 3-84.

Bittsei járás: Dlhépole korona 4-02, Zárjeec k. 6-40, Keblo k. 7-40, Kis-Bittse k. 11-12, Szeptyechó k. 5-28, Nagy-Kotessó k. 7-44, Nemes-Kis-Kotessó k. 8-12, Oblazó k. 3-04, Hvoznic k. 6-40, Styávník k. 6-40, Trencsén-Makó k. 4-80, Viszoka k. 2-18, Hlinik k. 7-44, Benyó k. 6-40, Miksófalu k. 6-40, Kollárovic k. 4-76, Nagy-Bittse k. 8-74, Petrovic k. 8-52, Purnovic k. 9-28, Rovne k. 3-06.

Illavai járás: Alsó-Koescók korona 10-68, Alsó-Ljeszkó k. 4-94, Bellus k. 19-30, Felső-Ljeszkó k. 7-46, Hlozsa k. 10-72, Podber k. 13-22, Szlopa k. 5-54, Szverepec k. 8-67, Viszolaj k. 10-48, Dubnic k. 19-14, Ljeszkovec k. 16-18, Nagy-Kolacsín k. 11-20, Felső-Poruba k. 5-76, Kassza-Kis-Podhragy k. 4-76, Kopec k. 4-16, Ilavka k. 1-77, Klobusic k. 11-64, Prejtha k. 8-16, Kassza k. 8-40, Alsó-Poruba k. 7-16, Dobra k. 17-80, Missén k. 7-72, Prilesz k. 18-96, Kassza-Rovne k. 2-48, Zljehó (Gápel) k. 2-34, Kis-Kolacsín k. 11-20, Illava k. 11-64, Nozdovic k. 9-18, Briestyenne k. 4-88, Mojtén k. 6-22, Kassza-Nagy-Podhragy k. 2-50, Lédec k. 8-12, Tuzezic k. 9-18, Csicsman k. 4-10, Gyurgyove k. 2-82, Podszkal k. 3-38, Pruzsina k. 6-22, Trsztye k. 3-74, Trencsén-Tepla k. 20-60, Trencsén-Teplic k. 9-26.

Nyilatkozat.

Alolított dr. Tóth János mint a „Nyitra-megyei Szemle” szerkesztője ezennel kijelentem, hogy lapom 1899. évi február hó 5-iki számában „Mentor” álnév alatt megjelent t. Deák István farkasdi ev. ref. főtanító úr ellen irányzott közlemény, kéziratát, tek. dr. Winternitz Antal akkori farkasdi orvos ur küldette be.

Az eredeti kéziratban, — mely ma ismét kezeim között van — még sokkal több vád és erősebb kifejezés foglaltatott, de én azokat részint kihagytam, részint enyhítettem.

Mindaddig, míg a sajtóügyi felelősség elvállalása iránt dr. Winternitz Antal ural személyesen tárgyalni nem volt alkalmam, őt a közlemény szerzőjeként bemondani nem lehetett, mert ezzel tartoztam szerkesztői kötelességemnek és a sajtószabadság érdekeinek.

Minthogy azonban én tek. Deák István ref. főtanító urat személyesen nem ismertem, készséggel ismerem el, hogy az ellene emelt vádak valóságáról meg nem győződtem, azokat a magam jószántából semmi esetre sem emeltem volna, és ha tudtam volna, hogy azok valótlanok, a közleményt okvetlen visszautasítottam volna, mert én azon közlemény előtt t. Deák István ev. ref. főtanító urnak sem becsülete és tisztessége sem eljárása és koronás érdemkeresztel kintüntetése ellen a legkisebb kifogást sem emeltem. Együttal sajnálatomat fejezem ki dr. Winternitz Antal

urnak ezen ügyben tanusított eljárása fölött, melylyel engem félre vezetett.

Nyitra, 1900. január 25-én.

Mérey Lajos s. k.

Dr. Tóth János s. k.

Csáp Mátyás s. k.
tanú.

Színészet.

Szombaton „Szép Heléna” operette került színre. A címszerepet vendég-művésznőnk *Vlád Gizella* adta elő, kinek jó énekszámait és diskrét játékát, mely még a sikamlósabb részeket is megbotránkozás nélkül élvezhetőkké tette, sok taps kísérte. Partnere *Szigethy Andor* (Paris) éneke jó volt, szerepének prózai részében azonban sokszor akadozott. *Agothay Menelaus* kacagtató figura volt. *Völgyi Ilonka* (Orestes) elég jól énekelt s *Derékly* jó Calchas volt, kár, hogy a „garas” vicceket nagyon erőszakolta a nevetetésére.

Vasárnap a „Falurossza” Finum Rózi-ját adta *Vlád Gizella* kacskásán, jó kedvvel játszott és énekelt, s nemcsak sok tapsot kapott, hanem az első felvonásban meg is kellett kétszereznie dalait. Mellette jó *Göndör Sándor* volt *Radványi*, a ki ha jól énekelt is, mégis hidegen hagyta dalival a közönséget. *Bogyó Ilonka* Bási Teresit és *Völgyi Ilonka* Boriskát jól és érzelmesen adták elő. *Agothay Gonosz* Pistája megfelelő volt, de egyes rögtönzéseit — különösen a pofonigérés — nem illettek bele a darab népies költői stílusába.

Keddén a „Kis alamuzsi” operette került színre igen jó előadásban. Úgy az egyes szereplők játéka, mint az összjáték pontos és összevágó volt. *Vlád Gizella* a címszerepet helyesen alakította és kedvesen énekelt. A törekvő és szorgalmas *Völgyi Ilonka*-nál is örömmel konstatálhatjuk a sikert.

Szerdán *Vlád Gizella* utolsó fellépőül és jutalomjátékaul bérletszűnetben zsufozt ház előtt a „Sulamith” került színre ez alkalommal harmadszor. Az előadásban a hangulat elejétől végig ünnepi volt. Ünnepelték a bucsúzó művésznőt, a ki színpadra léptekor hatalmas kosszorút kapott, s egyre-másra kihívásokban s tapsokban részesült. A közönség nehezen vált meg kedvencétől, a ki lehetővé tette, hogy a társulattól tűrhető operette előadásokat láthassunk. Mi lesz most énekes primadonna nélkül?

Csütörtökön „Henschel fuvaros” színművet adták elő gyéren látogatott ház előtt. Az előadás vontatottsága miatt unalmas volt, a szereplők legtöbbször nem tudta eléggé jól szerepét, s e miatt egyes jelenések nagyon döcögtek. Henschel farszto szerepét jól alakította *Derékly*, elég hatásos is tudott lenni, hát még milyen lett volna, ha szerepének ura is lett volna. *Bogyó* (Hanne) jól tudta szerepét s ennél fogva helyesen is adta. *Agothay, Catry Ferenc* jó tipikus alakok voltak; nem különben *Fehér Gyula*, (Hauffe) is, a ki a korcsmai jelenésben kitűnő volt. Dicséret illeti *Szalay Ilonka* (Henschelne) drámai természetes játékát is.

Pénteken a „Csikós” népszínmű telt ház előtt jó előadásban került színre. *Kritikus.*

Közgazdaság.

A nyitrai gazdasági tanfolyam.

Magyarország földmívelő állam, melyben főleg ezen ágnak a megismertetése s e téren való újabb ismereteknek gyűjtése, s minél szélesebb alapokra való fektetése és kibővítése igenis kívánatos. Nagyon is ismeretesek a tisztelt gazdaközönség előtt a mai válságos gazdasági viszonyok, melyeknek helyes megoldása már rég kívánatos dolog.

Elég sok gondot okoz a gazdának az évről-évre nagyobb és nagyobb számban fellépő különböző gomba-betegségek, rovar ellenségek és egyéb elemi csapások elleni védekezés, melyek-

kel szemben a gazda s leginkább a kigazda teljesen tetlenül, kétségbeesetten áll. Eme állításom elatans bizonyítékul hozhatom fel az országot oly nagy mérvben sújtott fillokszera vést, melynek fellépével a gazdaközönség itt teljesen tehetetlenül áll s még annak orvoslására megfelelő eszközök és módok nem találtak a gazdaközönség s különösen a kisbirtokos-osztály kétségbeesetten tehetetlen volt, s sajnos következménye lesz az elszegényedés s a nagymértékbeni kivándorlás. Míg azelőtt a hegyvidéken lakó földműves nép pár hold szőlőjéből ugyszólván esekely gondal s jó kedvvel élt, addig a csapás beálltával; de még utána is sok ideig nem lévén meg a kellő alapismeretei, pangott, s nem lévén más eszközöz nyulnia, jobb jövőt keresendő, kivándorolt; volt alkalmam az ország felső vidékén a híres Tokaj-hegyalján erről személyes — sajnos — tapasztalatokat szerezni, midőn szemem látára hetenként 6—7, tehát átlag naponként egy-egy ember vándorolt ki.

Igy lehet ez a gazdaság egyéb ágaival is, midőn egy elemi vagy más csapás fellépén, ha a gazda a kellő *alapismeretekkel* nem bír, következményei még sajnosabbakká válhatnak. Így nézzük különösen az újabb időben az országba mindenfelől behozott magvakat, a melyeket azután az árjegyzékekben nagyban s hangzatos címekekkel látunk hirdetni, hogy mily kitűnő dolgok, pedig sokszor, sajnos, ép ezen magvak legnagyobb része káros gyommagyakkal vanak metélyezve, minék tudatára a gazda csak vetésének kikelésével jut.

Eme alapismereteknek elsajátítása, a bajok okának felismerése s azoknak orvoslása végett vált szükségessé a magas kormányzat ama intézkedése, hogy ezekkel a nép is megismertessék, s ha tán esekely ismereteinél fogva nem is tud teljesen a bajon segíteni, de sokban meg fogja könnyíteni az illető szakközvegeknek ez irányban való további eljárását.

Eme dolgoknak megismertetése s a *gazdasági ismereteknek a nép között való terjesztése* indította a kormányt arra, hogy az ország különböző vidékein népszerű gazd. előadások, s téli tanfolyamok rendeztessenek; továbbá, hogy egyes fontosabb gazdasági dolgok helyes keresztültviteléről, melyeket szintén nem volt alkalmuk elsajátítani, ezen az uton szerzhessenek tudomást.

Ezen cél elérésére szükségessék a téli népszerű tanfolyamok, — milyen Nyitra is létezik — a hol lehetőleg a helyi gazd. viszonyokra való tekintettel a talajművelés, növénytermelés, az állattenyésztés s vele kapcsolatos tárgyak, s a viszonyokhoz mérten a kertészet, szőlőszet, baromfitenyésztés, méhészet s számtan adatok elő, továbbá a szövetkezés s a mezőgazdasággal kapcsolatos s azt támogatni hivatott törvények, illetve ügyirálytan ismertetnek, melyekkel a kigazdának nincsen alkalmuk foglalkozni, mint a tudományosabb vagy nagyobb gazdának, kik már az iskolában, de meg a könyvek s lapok útján is megszerzik ezen ismereteket; különösen népies modorban írt könyvek s lapok terjesztése s olvasása is szükséges némileg, mert ez nagyban járul a kigazda meglévő ismereteinek gyarapításához, — mégis az igazat megvallva az azokban foglaltak nagy részét még sem érti meg teljesen némi magyarázat nélkül, mert az már rendszeren oly egyének részére van írva, kik a szükséges alapismeretekkel bírnak.

Eme ismeretek elsajátításán kívül a gazdasági oktatással kapcsolatban a mezőgazdasági háziipar elsajátítása és meghonosítása is felvételik az ily tanfolyamokon, mi különösen jó befolyással van a földműves osztályra, mert a téli napok legnagyobb részén, midőn úgy sincs kellőleg foglalkoztatva gazdaságában, legalább megtanulja a gazdaságban szükségelt eszközök készítését, vagy a meglévőket tudja kijavítani, esetleg azokat pótolni, kevés fáradság, ugyszólván minden pénzkiadás nélkül. Megtanul tehát az ily tanfolyamon kosarakat, seprűket, keféket, különféle egyszerűbb bognár munkákat (eszköznyelek, eke- és szekérrészek stb.), esetleg a vidékek szerint gyékény munkákat készíteni, melyeket viszonyaihoz képest igen hasznosan fordíthat javára.

Az ily tanfolyamokon, értem a bennlakókból állókat — mert lehet ilyet bejáró hallgatósággal is szervezni, amennyiben az előadások hallgatása díjmentes — az említett hasznos dolgokon kívül a nép még nemcsak tanítva, de takarékoság, rendszeretetre szoktatva és nevelve is lesz, mely különösen a fiatal gazda-nemzedékre nézve, szerény nézetem szerint, igen jó hatással szokott lenni, s szükséges is; a megfelelő fegyelem tartása mellett, melytől eltérőleg, ha netán a tan-

folyam ideje alatt egyes rendellenességek elő is fordulnának, az a tanfolyam anyagából s az idő rövidségéből kifolyólag, melyre ezek rendeztetni szoktak, önként érthető.

Az ily tanfolyamok szervezésénél igen nagy előny, ha azok oly helyen rendezhetők, hol egy gazdaság áll rendelkezésre a szükséges demonstrációk eszközésére, hol a tanfolyam növendékeinek alkalmuk nyílik az előadott dolgok helyes keresztültviteléről meggyőződést szerezni.

Hasonló tanfolyamok rendezésére az itteni tanfolyamnál igen kedvező alkalom nyílt a vármegye által átengedett épületekben, melyekről csakis hálásan emlékezhetem meg.

Ezen tanfolyamok egyes megyékben már évek óta rendeztetnek, s ma már alig van az országnak megyéje, hol ilyen ne rendezték; hasznos s szükséges voltuk mellett legjobban bizonyít az évről-évre fokozottabb mérvbeni érdeklődés.

Ilyen tanfolyamot rendezett a nyitrai megyei gazdasági egyesület a kormány támogatásával Nyitra, már két ízben s jelenleg mult évi dec. 11-től február végeig, harmad ízben is, melyre az idén a környékbeli földműves gazdák 17 évet betöltött fiait vették fel, számra nézve 21-en, melyek legnagyobb részben ingyenesek vagyis ingyen jutnak a tanfolyam ideje alatt ellátáshoz és elhelyezéshez, egy része pedig sajátköltéses, melyek ellátás fejében havi 12 frtot fizetnek az egyesület pénztárába. Felvétettek eme tanfolyamra jó magaviseletű gazdasági cselédek is, kiket munkavezetőkké és béres vagy pajtagazdákká akarnak kiképeztetni, melyre e mód igen alkalmasnak mutatkozik s nem nagy költséggel jár. Bár az idej idényre nézve már idejét multa az ezen tanfolyamon való tömeges részvételre való felhívás, s ez az egylet tevékeny vezetősége és titkára által elég tág körben eszközöltetett, minék eredménye nyilvánvaló; de azt hiszem, nem lesz felesleges, ha erre nézve szerényen megjegyzem, hogy aki az idej tanfolyamról különböző okoknál fogva elmaradt volna, az igyekezzék a jövőben valószínűleg újból rendezendő tanfolyamra magát idejekorán előjegyeztetni, mert sok hasznos dolog elsajátításához juthat eme pár hónap alatt.

Ami végre a tanfolyam berendezését illeti s erről, valamint az egyéb irányú tevékenységről, meggyőződést szerzendő a tanfolyam helyiségei — berendezéseivel együtt, bármely időben rendelkezésére áll a tisztelt gazda és érdeklődő közönségnek, mely alkalommal meggyőződést szerezhet magának cikkem valódiságáról, mely alkalommal a háziipar terén ez ideig elért eredményekről is tudomást szerezhet. Ezen dolgokból (bognár munkák, kosarak, kefék, seprűk és lábtörők) egy állandó kiállítást rendeztem be, melylyel egyidejűleg a tanfolyam hallgatóinak kézi ügyessége s az eddig elért eredmények szemügyre vehetők.

Ennyit véltem a téli gazdasági tanfolyamok szervezésének megismertetésére felhozni, melynek megbíráására a megye illetékes közegeit, a nagyérdemű gazda és érdeklő közönséget s Főtisztelendőségemet szívesen várom, s ha talán ehez különböző okok miatt egyelőre szerencsem nem lehetne, úgy igen örvendének ennek a tanfolyamnak befejeztével, — mely e s a helyi lapokban annak idején közölve lesz — midőn nyilvánosan fogok beszámolni működésemről.

Nyitra, 1900. január 25.

Pösfay Sándor.

földm. iskola s.-tanára,
a nyitrai téli gazd. tanf. vezetője.

*****
*****
*****
*****
*****

CSARNOK.

Lourdesi utam emlékei.

Közl: Benyák József. (22)

(Folytatás.)

Még egy menedék volt most: Talán a víz bir ilyen csodahatású vegyi részekkel. Filhol-t, a toulousei egyetem híres tanárát, egyik legnagyobb vegyész bizták meg a víznek vegyi elemzésével. Erősen remélték, hogy ez a híres vegyész a legelső gyógyviznek a világon fogja deklarálni a csodaforrás vizét. De az nem késett kijelenteni, hogy az a víz egy olyan alkatrészzel sem bír, a mely neki különös győgyerőt kölcsönözne, a miért is a lourdesi gyógyulások a tudomány mai álláspontjából megfejteni nem lehet. Erre a kijelentésre megrendült az ellenfél tábora.

Most már megszólalt a tartózkodó természetű s mindent megfontolva cselekvő Laurence Bertrand-Sevër tarbesi püspök s a tünemények kényserítő hatása alatt egyházi és világi tanult férfiakból álló bizottságot hívott össze, hogy ezek vizsgálják meg az eseményeket, s a tényállásról tegyenek jelentést.

A vallástalan lapok egész raja hatalmas ostrom alá vette erre a Lourdesban történeteket, nemcsak Franciaországban, de a külföldön is. Így az „Amsterdam'che Courant“ című kis lapocska is intézett rohamot a püspöki kibocsátvány ellen, s a kis Bernadettát ravasz jellemű nőnek monddta. Az „Ère impériale“ a megyefőnök vezénylete alatt dühöngött. Érezték ezek, hogy ha ott a csoda jelenléte megállapítottatik, úgy lábuk alatt veszne van a talaj. — A katolikus irányú „Univer“ Vuillot Lajos szerkesztése alatt s az „Union“ vitézül visszaverték az ily túlszabadelvű lapok kirohanásait, de a csodák felett ítéletet mondani ezek is óvakodtak.

E közben szigorúan betiltották, hogy a barlangot látogassák. Deszkakerítéssel látták el, s rendőröket állítottak oda őrizetül. Akárcsak Krisztus urunk sírjához. Nem gondolták meg, hogy ha az itt történetek egy leánya káprázatán alapulnak, akkor azok ugyis hitelüket veszítik, önmaguktól megsemmisülnek, ha pedig Isten keze játszik itt közbe, akkor hiábavaló itt minden ellenkezés és erőlködés. Maga a császár III. Napoleon is foglalkozott a lourdesi eseményekkel, de nyíltan még mindig nem szólalt fel mellettük, mert a sajtó legnagyobb része gúnyt űzött belőlük. De mikor Biarritzban felkeresték őt s hírlí adták neki, hogy a barlang elzáratott, táviratilag hagyta meg Massy bárónak, hogy a kezerítést távolítsa el, s a népnek ne gördítsen akadályokat útjába.

A mfg ezek történetek az egyháziak és világiakból álló vegyes bizottság befejezte működését. A legszigorúbban járván el küldetésében, a felhozott gyógyulások közül többet elvetett, többre nézve nem nyilatkozott határozottan, de tizenötöt mint természetfölötti ismert el, s azokat a vizsgáló orvosok összhangzó ítélete alapján csodának jelentette ki. A tarbesi püspök ezek után 1862. jan. 18-án egy körlevelet locsátott ki, melyben megengedi a híveknek, hogy a barlanghoz zárandokoljanak, s tiszteljék a Szeplőtelen Fogantatást. Azóta folyton özönlenek oda a zárandoklatok, folytonos ott a buzgó ima, s egymást érik a csodák. Ily sűrűn legfellebb Palesztinában fordultak elő Krisztus Urunk földi életében. Megható látvány a siri nesztelenségben, a bazilika harmonikus harangjainak minden negyedórán hallatszóló óráutésai mellett, a szt. Szűz kegyteljes arca előtt látni a porba hulló zárandokokat kitárt karokkal elmerülve látni a rózsafüzér imádságában, látni a toló kocsikon odahozott élő halottak halvány arcát, kik sokszor megtört reménnyel, de a sok csüngő mankó láttára erős bizalommal a leendő felgyógyulás iránt óhajtkák szívükben: Uram! ha akarod, megtisztíthatok engem!

Nem a „sötét középkor“-ban történtek a lourdesi események, hanem a legújabb időben, midőn az emberi nem a felvilágosultság tetőpontján állott. Nem a legsötétebb Afrika kevésbé ismert földjén, hanem azon európai nemzet ölében, a mely mindig büszke volt műveltségére s a civilizáció dolgában mindig elüljárt. Nem hittek el ezek sem azonnal, hogy itt természetfölötti erő működik. A történeteket hosszú ideig behatóan vizsgálták szakemberek, a lourdesi rendőrbiztostól kezdve fel egészen Napoleon császárig az ország legtöbb számottevő férfja. Csak mikor az emberi gögös ész látta, hogy a történetek túlszárnyalják s az eseményeket más-ként magyarázni nem bírta, csak akkor hitt a természetfölöttiben, csak akkor fogadta társul a szívet s megalázva mondá: Credo ut intelligam! — hiszem, hogy megértsem. — B. Eötvös ír;

Kereshetjük Istent eszünkkel, de megtalálni őt csak a szív által lehet.

A hit, az *első hit* az, mely eredményezi a csodás gyógyulásokat, és pedig oly módon, hogy azok láttára megdöbben a gögös ész, és hisz a kemény szív. A forrásvíz csak külső jel, külső kellék és járulék. Vegyék elő a jelenkor híres vegyészei, vegyék elő azok, a kiknek talán tegnap tétetett fejökre a győzelmi babér a legújabb vegyi találmányok alapján; ezek is csak azt fogják bizonyítani, hogy abban természetes gyógy-erő nincs. Üdvöztönk meggyógyította a leányzót e szavakkal: Bizzál leányom a te *hited* meggyógyított téged! — a lourdesi gyógyulások mindmegannyi ismétlései ennek.

Ha az ember a rokonnemű eseményekre végig gondol, a melyeknek a francia föld tanuja volt: az orleansi szűz, a paray le moniali jelenések, a la salettei Szűz jövendölései s a lourdesi eseményekre, elmélkedve megáll, s önkéntelenül is arra következtet, hogy az isteni Gondviselésnek e nemzettel, a mely e kegyeket oly sokszor oly hálátlansággal viszonozta, még nagy tervei lehetnek.

A barlang területét a püspök később megvette a várostól, hogy az építkezést s a szükséges diszítést szabadon megkezdhesse. A Gave folyót kissé odább szorították medrével, hogy így több szabad tér legyen a barlang előtt. A város alatti részt a Gave partján szép parkká alakították. Fent a sziklán pedig a szt. Szűz akarata szerint a gyönyörű bazilikát s a kolostorokat építették. A bazilika építési költségei közadakozásból folytak be. 1864-ben kezdték meg az építést, és 1871-ben aug. 15-én ünnepélyesen felszentelték. Impozáns az alakja és fekvése e bazilikának. Szürke, faragott kőtől épült falaival, magas égbetörő nyulánk tornyával ideálisan uralja a különben is festői szépségű vidéket.

A grottától felfelé tartottam a bazilikába, hogy benne megmészehessem. Az igen szép, új góth-stylben épült Istenháza alsó- és felső-templomból áll. Építette Durand Hyppolit, állami építész. A felsőnek főoltára a barlang feletti sziklában bir alappal. Három lapja van a felső tágas épületnek. A főoltáron a lourdesi Szűz gyönyörű fehér márványszobra már messziről imponál, fején arany-koronával. A főoltár körüli öt kápolnában ugyanannyi oltár, a hajóban tíz oltár van. Az oltárokon nincsenek képek, hanem fehér márványszobrok. A gyönyörű kiállítású festett ablakok egyes Maecenások ajándékai. Tár-nyuk mind a Szeplőtelen Szűzre vonatkozik, huszonhárom pedig különösen a lourdesi jelenéseket tünteti fel. Sajátságos, hogy e templomban a francia szokás ellenére padok vannak.

Boltozata és falai telve vannak szebbnél-szebb aranyhímzésű selyem zászlókkal. A boltzaton feltűnően szép a magyar nemzeti zárandoklat zászlaja 1881-ből. Ugyszintén az osztrák-magyar zárandoklaté is. A falak párkányzatai alatt köröskörül széles szegélyzetben fogadalmi tárgyak, keresztek, láncok, érmek, kardok, hadi érmek, vállrózsák, gyűrűk, fekete fátyolok, myrtusz koszorúk vannak fölragasztva, úgy hogy a falat alig lehet látni. A hálás zárandokok ajándékozták azokat a nyert kegyelmekért. Fent, a hol az izezetek kezdődnek, arany és ezüst votiv szivecskékből összerakott betükkel a szt. Szűz szavai vannak feltüntetve francia nyelven: Mondd meg a papnak, hogy akarom, miszerint nekem itt kápolnát emeljenek és körmeneteket tartsanak a barlanghoz.

Mily bő történelem rejlik mindezekben! Találhatók ott oly tárgyak is, a melyek a finnyás aeszthetikusként előt kifogás alá esnének, pedig mennyi sirbaszállt szenvedésnek, mily háladásnak tanujelei azok! Egyik képrámában üveg alatt tíz darab csunya emberi körmöt láttunk körbe csoportosítottan felvarrva. Egy fiatal nő, a ki befelé görbült kézfejei miatt kezeit nem

használhatta, s hosszúra nőtt körmeit le nem vághatta, midőn a forrásvízben kezei egyszerre kiegyenesedtek, s körmei a vízbe hullottak, ez utóbbiakat hagyta ott örök emlékül.

(Folyt. köv.)

Telefon.

M. Üdvözljük! Érze el boldogságának netovábbját. Érdekes, hogy mi nem Nyitrán, hanem a vidéken értesültünk róla, ott pedig még eddig táviró hivatal nincsen, azért az ígért távirat helyett, most üdvözljük — telefonon.

Jóbarát. A megrendelő félnek csak arra lehet joga, hogy kérje hirdetésének a megjelenését; de hogy, mondjuk, A kérje azt, hogy B-nek *hirdetése ne jöjjön a lapba*; bocsánat, a szerkesztő függetlenségének ilyenkor korlátozását nem engedhetjük meg. Mi a lapot nem üzlet céljából tartjuk; s minden tisztességes vállalatnak, amíg az marad, nyitva állanak lapunk hasábjai.

Dr. Ch. J. Megjött. Jó segítség lesz majd a megfogyatkozott szerkesztőségnek. Köszönjük.

Felvidéki. Jövő számban. Csak folytassa! Legközelebb egy külön vonaton az egész szerkesztőség beállít.

Turzófalvi. Saphir darabjait sikeresen átültetni sokszor nehéz. A beküldött, majd meglátjuk, hogyan fest nyomdafesték alatt. Ezzel is úgy vagyunk mint a képpel, hogy sokszor csak a falon felfüggesztve mutatja egészen, vajjon jól van-e festve.

T. A beküldött „Borovicska“ című tárcza felett még nem mondhatunk ítéletet. Őn abba a kedvező helyzetbe hozza a szerkesztőséget, hogy mi is szolgálhatunk az olvasó közönségnek — Borovicskával. Vajjon jó-e, azt csak azután mondhatjuk, ha — megkóstoltuk.

Alapított 1869-ben

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítól váltókat, betéti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben; előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra; elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban; felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székháza Varosháztér 3 sz.

Kőbányai sör főraktár!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy házamban, illetve kiténő pince helyiségeimben Nyitrán, Temető-u. 11, 13. sz. alatt

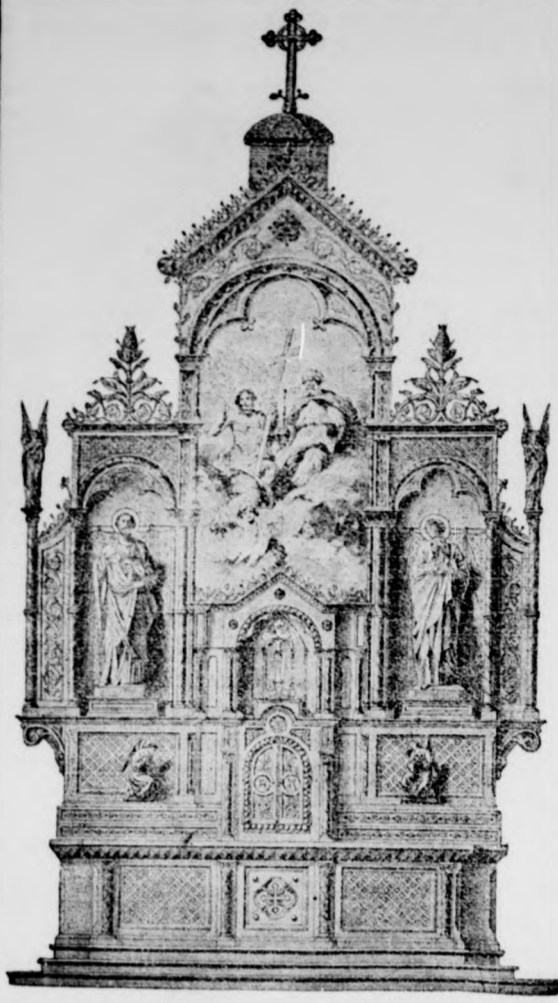
sör-főraktárt

létesítettem, mely amerikai jégveremmel van felszerelve.

Főtörökvésem leend az Első Magyar Részvény-Sörfőzde kiténő minőségű söréit jutányos áron kiszolgálni.

A n. é. közönség becses pártfogásába magamat ajánlva, maradok mély tisztelettel

Engel Samu.

KRAUSE JÓZSEF

templomberendezési műterme
Selmebánya (Hontmegye).

38-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Mindennemű oltárok, szószékek, Urkoporsók stb. megrendelés szerint saját jól berendezett műhelyemben bármely stíl és rajz szerint csinosan, szolidan és a legjutányosabban készíttetnek el.

Elvállalom régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, aipos ujitását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakítását: mindezek nem mások közreműködésével, de saját műhelyemben készülnek.

A templomokban eszközölt munkákról az árjegyzékeimben kitüntetett elismerő okiratok, (melyek bárki által megtekinthetők) szolgálnak bizonyítékkul.

A többi között a következő munkákat végeztem:

Steffultó (Hont m.) Oltárok ujitva, a templom festve és új gyóntató-szék.	Zsarnóca. (Bars m.) Kalvária kápolnájába egy Jézus szt. Szive oltár.
Léva. (Bars m.) Templom festve, egyes oltárok ujitva és 4 db. új Cherubin.	Nagy-Szuha. (Gömör m.) Egy új Jézus sz. Szive szobra.
Léva. Zárda-kápolna festése és egy új goth-stylü oltár.	Tesmag. (Hont m.) Egy új és egy régi oltár ujitva.
Léva. Kórház-kápolna újbóli festése és oltár ujitva.	Kemence. (Hont m.) Egy oltár és szószék ujitva, a templom festve és egy új Lourdi oltár.
Selmebánya. (Hont m.) Kalvárián a keresztjáró ut, valamint az ottani templomok megújítása.	Bélabánya. (Hont m.) Egy fő és két mellék új oltár és a templom festve.
Selmebánya. Katarina-templom részére egy új mellékoltár.	Hodrusbánya. (Hont m.) Oltárok ujitva és a szentély f. stve.
Selmebánya. Erzsébet kápolna részére egy tölgyfából készült goth-stylü oltár.	Pozsony-Beszterce. (Pozsony m.) Egy új feltámadás.
Selmebánya. Havi boldogasszony-templom részére egy goth-stylü oltár.	Garam-Rév. (Bars m.) Egy Lourdi oltár ujitva és a templom festve.
Vihnye. (Bars m.) A fő- és 2 mellékoltár szentségtartója ujitva.	Tövis. (Zólyom m.) Egy új szent sir.
Hont-Besenyő. (Hont m.) Két oltár és egy szószék ujitva.	Zaluzsány. (Gömör m.) Egy új Jézus szt. Szive oltár.
Alsó-Almás. (Hont m.) Egy új római stylü főoltár, gyóntató-szék és templom festése.	Dalmád. (Hont m.) Egy új főoltár, Nep. sz. János köszöbor és a templom festve.
Ipolyságh. (Hont m.) Egy Lourdi és egy Jézus szent Szive oltár szt. sittal.	Jakabfalva. (Zólyom m.) Egy új goth stylü mellékoltár.
Hosszafalu. (Nyitra m.) A templom festve és oltárok s szószék ujitva.	Úrmény. (Nyitra m.) Egy sz. József szobor állvánnyal.
Egeg. (Hont m.) Egy új Lourdi és egy Jézus szent Szive oltár.	Nagyvárad. (Bihar m.) A kórház kápolnája részére egy új főoltár.
Vámos-Ladány. (Bars m.) A templom festve és egy új Lourdi oltár.	Magasiak. (Hont m.) Két új mellékoltár és keresztjáró ut.
Repistye-Váralja. (Bars m.) Egy új goth-stylü oltár.	Szt. Antal. (Hont m.) Egy szent sir és egy nagy zászló
	Aranyosmaróth. (Bars m.) Egy új Jézus szt. Szive szobra állvánnyal.
	Szélakna. (Hont m.) Ot oltár, egy szószék ujitva és egy új szt. sir.
	Lesenye. (Hont m.) Egy új Lourdi és 1 új Natália szobor.

HIRDETMÉNYEK

NYITRAMEGYEI SZEMLE

részére jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZUPERFOSZFÁT,

chilisaletrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammon

és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

I-a RÉZGÁLIC 98-99%

jegecekben és örölve, valamint egyéb

permetező-anyagokat

legjutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA“

MŰTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN, Váci-körút 21.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.